

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobkyně: **N. A.**, zastoupená Mgr. Daliborem Lípou, advokátem se sídlem Jugoslávská 856/2, Karlovy Vary, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2024, čj. OAM-334/ZA11-ZA01-2024, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 10. 2024, čj. 33 Az 8/2024-96,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný shora označeným rozhodnutím zamítl žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu, kterou Krajský soud v Plzni v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Žalobkyně (stěžovatelka) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností. Současně navrhuje přiznání odkladného účinku.

[2] Stěžovatelka tvrdí, že splňuje podmínky pro přiznání odkladného účinku podle § 73 odst. 2 s. ř. s. Pokud by Nejvyšší správní soud nepřiznal odkladný účinek kasační stížnosti, musela by stěžovatelka i s nezletilým synem opustit ČR, bez ohledu na výsledek řízení o kasační stížnosti. V Gruzii nemá stěžovatelka zázemí, a navíc jí a jejím synovi v zemi původu hrozí nebezpečí ze strany bývalého partnera. Podle stěžovatelky zde není veřejný zájem, který by převážil nad popsanou složitou situací stěžovatelky a jejího syna v případě, že by museli opustit území ČR. Nepřiznáním odkladného účinku kasační stížnosti by stěžovatelce bylo upřeno právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť by neměla možnost aktivně se účastnit řízení o kasační stížnosti.

[3] Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnosti odkladný účinek nepřiznal.

[4] Nejvyšší správní soud k návrhu předně podotýká, že kasační stížnost nemá odkladný účinek (§ 107 odst. 1 s. ř. s.), může jej však na návrh stěžovatelky přiznat za přiměřeného užití § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. Kromě formálního předpokladu, jímž je vznesení příslušného návrhu, je pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nutné splnění tří podmínek: (1) výkon nebo jiné právní následky musejí pro stěžovatele znamenat újmu, (2) újma musí být pro stěžovatele nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a (3) přiznání odkladného účinku nesmí být v rozporu s důležitým veřejným zájmem (usnesení rozšířeného senátu NSS z 1. 7. 2015, čj. 10 Ads 99/2014-58, č. 3270/2015 Sb. NSS, bod 24). Povinnost tvrdit a osvědčit hrozbu újmy přitom tíží stěžovatele (usnesení NSS z 29. 2. 2012, čj. 1 As 27/2012-32, nebo z 24. 9. 2015, čj. 2 As 218/2015-50). Žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti musí být proto dostatečně individualizovaná a podepřená konkrétními důkazy (usnesení NSS z 30. 1. 2012, čj. 8 As 65/2011-74), přičemž stěžovatelem tvrzená a prokazovaná újma musí být závažná a reálná, nikoli pouze hypotetická a bagatelní (usnesení NSS z 3. 10. 2017, čj. 9 Afs 275/2017-20).

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda by přiznání odkladného účinku kasační stížnosti vůbec bylo způsobilé odvrátit stěžovatelkou tvrzenou újmu a mohlo vést k možnosti jejího (dočasného) setrvání na území ČR. V tomto ohledu je třeba zdůraznit specifickou úpravu zákona o azylu, podle jehož § 2 odst. 1 je „žadatelem o udělení mezinárodní ochrany cizinec, který podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany má dále cizinec po dobu běhu lhůty pro podání žaloby podle § 32 a po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva podle soudního řádu správního, má-li tato žaloba odkladný účinek nebo do vydání usnesení krajského soudu o nepřiznání odkladného účinku, pokud o něj cizinec požádal. ...“. Podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu nemá odkladný účinek. I zde ho ovšem lze přiznat na základě (individuálně odůvodněného) návrhu podaného spolu s žalobou (§ 32 odst. 2 zákona o azylu). S ohledem na výše citovanou právní úpravu však stěžovatelce již nesvědčí postavení žadatelky o udělení mezinárodní ochrany (s nímž mj. souvisí i právo setrvat na území ČR) v době řízení před Nejvyšším správním soudem. Toto postavení na základě přiznání odkladného účinku kasační stížnosti již nelze obnovit. Jeho přiznání může vyvolat pouze právní následky stanovené v § 78b zákona o azylu. Ten upravuje pobytový režim neúspěšných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, kteří podali proti rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost, protože ti v postavení žadatelů nejsou (a ani být nemohou). Jinak řečeno, cizinec v řízení o kasační stížnosti podané ve věci mezinárodní ochrany již nemá postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany, ale je oprávněn setrvat na území ČR, a to na základě rozhodnutí žalovaného o strpění na území dle § 78b zákona o azylu (usnesení NSS z 8. 4. 2020, čj. 5 Azs 110/2020-9). Podle daného ustanovení „ministerstvo na žádost cizince rozhodne o jeho strpění na území na dobu nezbytně nutnou, pokud cizinec předložil náležitosti uvedené v odstavci 4. O strpění na území vydá ministerstvo cizinci potvrzení o strpění na území, ve

kterém vyznačí dobu strpění na území“ (odst. 1), přičemž cizinec je „k žádosti o strpění na území nebo prodloužení doby strpění na území povinen a) předložit cestovní doklad, je-li jeho držitelem, b) předložit doklad o včas podané kasační stížnosti s návrhem na přiznání odkladného účinku nebo při prodloužení doby strpění doklad o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti a doklad o tom, že řízení o podané kasační stížnosti dosud pravomocně neskončilo, a c) doložit adresu místa hlášeného pobytu na území“ (odst. 4).

[6] Lze tedy shrnout, že v případě přiznání odkladného účinku kasační stížnosti může stěžovatelka požádat, aby žalovaný rozhodl o jejím strpění na území v režimu zákona o azylu. Naopak v případě nepřiznání odkladného účinku stěžovatelka nebude mít v průběhu řízení o kasační stížnosti pobytové oprávnění plynoucí ze zákona o azylu, tedy by de facto buď musela odcestovat, anebo na území ČR nadále pobývat neoprávněně, k čemuž stěžovatelku nelze nutit prostřednictvím možnosti bránit se proti případnému rozhodnutí o správním vyhoštění (usnesení NSS z 18. 8. 2011, čj. 5 As 73/2011-100). S ohledem na výše uvedené proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že první podmínka pro přiznání odkladného účinku je v případě stěžovatelky splněna. Pokud by totiž kasační stížnosti nebyl odkladný účinek přiznán, není jasné, zda by stěžovatelka mohla získat jiné oprávnění pobývat na území ČR. Naopak přiznání odkladného účinku je předpokladem případného získání pobytového titulu výslovně předpokládaného zákonem o azylu (usnesení NSS z 9. 9. 2022, čj. 8 Azs 183/2022-37).

[7] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval naplněním druhé výše vymezené podmínky, tedy zda by ztráta pobytového oprávnění, resp. nucené vycestování představovalo pro stěžovatelku nepoměrně větší újmu, než jaká může přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti vzniknout jiným osobám. Stran tvrzené nutnosti zůstat na území ČR až do pravomocného rozhodnutí soudu o kasační stížnosti s ohledem na možnost osobně se účastnit probíhajícího řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud připomíná usnesení rozšířeného senátu NSS z 16. 6. 2020, čj. 8 Azs 339/2019-38, bod 61, podle něhož „[o]becně vyjádřený zájem cizozemského stěžovatele na osobní účasti v řízení o kasační stížnosti či jeho právo být v kontaktu s advokátem a s tím související ochrana spravedlivého procesu nemohou být samy o sobě bez dalších individuálních okolností důvodem pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.“ Vzhledem k tomu, že stěžovatelka nepoukázala na případné specifické okolnosti jejího případu, je nutno na danou věc uplatnit shora uvedený názor rozšířeného senátu. V kasačním řízení nadto není pro uplatnění práva na projednání věci zpravidla osobní přítomnost stěžovatele nutná (§ 109 odst. 2 s. ř. s.).

[8] Stěžovatelka jako další důvod svědčící přiznání odkladného účinku uvedla, že má nezletilého syna, který se narodil X. Vzhledem k tomu, že povinnost vycestovat by se s ohledem na jeho věk vztahovala i na něj, a vzhledem ke komplikacím spojeným s jejich vycestováním (stěžovatelka tvrdí, že v zemi původu nemá vůbec žádné zázemí, do kterého by se mohla vrátit), by tak samotné vycestování do země původu znamenalo závažnou újmu, která odůvodňuje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud totiž nezjistil (a neuvádí to ani žalovaný), že by odkladný účinek vedl k zásahu do práv třetích osob, naopak je evidentní, že k takovému zásahu může dojít jeho nepřiznáním. Proto je v

tomto ohledu namíste před samotným posouzením kasační stížnosti stěžovatelce umožnit setrvat na území ČR.

[9] Co se týče třetí výše vymezené podmínky pro přiznání odkladného účinku, tedy rozporu s důležitým veřejným zájmem, žalovaný ve vztahu k ní nic neuvedl, byť je to právě on, kdo by tak měl činit (usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, čj. 52 Ca/2003-144, č. 87/2004 Sb. NSS). K otázce možného rozporu s důležitým veřejným zájmem se Nejvyšší správní soud vyjádřil již v usnesení z 19. 11. 2014, čj. 1 Azs 160/2014-25, v němž dospěl k závěru, že *„pokud jde o možný rozpor s důležitým veřejným zájmem, je opět nutné poměřit na jedné straně újmu hrozící stěžovateli v případě nepřiznání odkladného účinku, a na straně druhé důležité zájmy společnosti. Pro zamítnutí návrhu přitom nepostačuje pouze existence kolidujícího veřejného zájmu, jak by se mohlo zdát z doslovného výkladu § 73 odst. 2 s. ř. s. Toto ustanovení nutno vykládat ústavně konformním způsobem, a proto je třeba za pomoci testu proporcionality vážit intenzitu hrozícího zásahu do základního práva svědčícího žalobci s intenzitou narušení veřejného zájmu“* (usnesení NSS z 6. 8. 2008, čj. 5 As 17/2008-131, č. 1698/2008 Sb. NSS). Nic ovšem nenasvědčuje tomu, že by přiznání odkladného účinku mělo být v rozporu s nějakým důležitým veřejným zájmem. Samotné přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nepředstavuje dlouhodobou úpravu pobytu stěžovatelky na území ČR.

[10] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatelky vyhověl. Přiznal tedy kasační stížnosti odkladný účinek, což je předpokladem toho, aby stěžovatelka mohla získat pobytový titul dle zákona o azylu (viz bod [6] tohoto usnesení).

[11] Zbývá doplnit, že usnesení o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je svou podstatou rozhodnutím dočasné povahy. Nelze z něj dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude věcně rozhodnuto o samotné kasační stížnosti (usnesení NSS z 4. 10. 2005, čj. 8 As 26/2005-76, č. 1072/2007 Sb. NSS).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. listopadu 2024

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu